No. 33 — 1844.

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig, en Wetenschappelijk NIEUWS-BLAD.

DINGSDAG 19 MAART.

's Hertogenbosch, den 14 Maart 1844.

Aan de Stedelijke en Gemeente-Besturen in *Noord-Braband*.

Bij mijne Circulaire van den 11den dezer maand A. N°. 23, Afdeeling Financien, heb ik bij Ul. onder anderen aangedrongen tot mede werking in het bevorderen der deelneming in de, bij de Wet van den 6den bevorens (Staatsblad n°. 14) vastgestelde geldleening tegen drie ten honderd, voornamelijk uit aanmerking, dat de leening niet tot het vereischte bedrag uitvallende, de mede bij die Wet vastgestelde belasting alsdan onmisbaar zal doorgaan.

Het kan in de gegevene omstandigheden niet overbodig zijn, Ul. aandacht bij vernieuwing op die finantiele wet te vestigen, en Ul. tevens nadrukkelijk aan te bevelen, om Ul. van het gewigtige van hare bepalingen geheel en volledig te doordringen. Ik acht dit vooral noodzakelijk, omdat van het bezigen van uwen invloed op uwe ingezetenen en onderhoorigen, en van eene aansporing uwerzijds, zoo wel door toespraak als voorbeeld, het welslagen der leening veelal afhankelijk kan zijn, en al het bezwarende kan voorgekomen worden, hetwelk, wanneer tot het heffen der belasting moet worden overgegaan, daaruit moet ontstaan.

Men vleije zich toch vooral niet te zeer met de hoop, of men sla niet te ligtzinnig geloof aan de rondloopende geruchten, als of de inschrijvingen aanzienlijke kapitalisten, de deelneming van anderen niet noodzakelijk zoude maken; men houde veeleer in het oog, dat zal de belasting kunnen geweerd worden, eene algemeene deelneming in de leening, in verhouding tot ieders vermogen, dringend in het belang der ingezetenen gevorderd wordt; en dat men, door dat belang te miskennen, zich door eigene schuld niet alleen zal onderwerpen aan vele moeijelijke en onaangename, van de doorzetting der belasting onafscheidbare, formaliteiten, maar zich ook aan eene meerdere belasting van ten minste een vierde zoude blootstellen.

Maar het is niet alleen het individueel belang, maar ook het belang der geheele Maatschappij, hetwelk door zoodanige algemeene deelneming in de geldleening zal bevorderd worden; daardoor zal veel, zoo niet al het bezwarende der Wet vervallen, en rust en orde, zoo noodzakelijk, zoo wenschelijk, zullen daardoor behouden en aangekweekt worden.

Ik zou het doorzigt van Ul. beleedigen, indien ik het noodzakelijke dat de leening doorga, en tot de belasting niet behoeve overgegaan te worden, meer in het breede zoude ontvouwen; ik vermeen veeleer, mij te mogen vleijen, dat Ul. het groote gewigt dezer zaak bevroedende, het welslagen der leening, door zelve aan de inschrijving deel te nemen, en uwe onderhoorige ambtenaren mede daartoe aan te moedigen, ijverig zullen bevorderen, en zoo doende een voorbeeld zullen geven, hetgeen te eerder navolging bij uwe ingezetenen zal vinden, wanneer dezen ook door uwe toespraak de overtuiging erlangen, hoe onmisbaar de belasting wordt, indien niet *allen* in de leening deel nemen, en dat ook *dan alleen* gegronde hoop op eene goede uitkomst wordt verkregen, als *allen die kunnen* zich aan de leening niet onttrekken.

Mij dan ook tot het bovenstaande bepalende, moet ik alleen nog verzoeken, om *onmiddellijk na den afloop der leening*, van Ul. berigt te bekomen, van den uitslag uwer pogingen.

De Staatsraad, Gouverneur van Noord-Braband,
A. J. BORRET.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 16den Maart.

De kamer der gedeputeerden heeft na verscheidene dagen over een ontwerp van wet op de patenten beraadslaagd te hebben, hetzelve aangenomen met 209 tegen 60 stemmen. — Gisteren heeft de kamer het aangevraagd crediet van ruim 300,000 fr. om in het voor Frankrijk gewaarborgde aandeel der intrest van de Grieksche leening te voorzien, zonder discussie met bijna algemeene stemmen aangenomen.

Ook de heer *Larochejaquelein* is gisteren weder als lid van de kamer erkend geworden. — Daarna heeft de kamer eene haar gedane aanvraag om een der leden, den heer *E. de Girardin*, regterlijk te vervolgen, van de hand gewezen.

— De kamer heeft in hare vorige zitting met eene kleine meerderheid het onlangs gedaan voorstel verworpen, om voortaan niet meer bij ... gevolgde wijze van zitten en opstaan, te stemmen, ... wijze ... scheiden.

— De *Constitutionnel*, een der oudste dagbladen van Parijs, is gisteren voor de aanzienlijke som van 512,500 fr. verkocht geworden. Het blad zal, zegt men, dezelfde kleur behouden, namelijk een orgaan van het linker centrum, onder den invloed van den heer *Thiers*; alleen in den uiterlijken vorm zou het eenige verandering ondergaan. Het dagblad *le Commerce* moet ook eerstdaags verkocht worden.

De *Gazette de France*, eerst onlangs van eene regtsvervolging vrijgesproken, is gisteren op nieuw in beslag genomen. Ook het dagblad *le National* is in beslag genomen.

— Men spreekt van een voorstel, dat de heer *Chapuys Montlaville* eerlang in de kamer wilde doen om de dagbladen van het zegelregt te ontheffen.

— Het gerucht heeft zich heden verbreid, dat het berigt van den dood des hertogs *van Angoulème* bij de legitimisten in de voorstad Saint-Germain was ontvangen.

— De geestelijkheid heeft een nieuw adres over het onderwijs in de wereld gezonden; het is eene memorie thans aan den minister van eeredienst gerigt, en onderteekend door de Aartsbisschoppen van Rheims en Kamerijk, de bisschoppen van Arras, Soissons, Beauvais, Chalons en Amiens, uitmakende de hooge geestelijkheid der provinciën Rheims en Kamerijk.

— De jongste berigten uit Algerie vermelden, dat men er berigt had van de aankomst der expeditionnaire kolonne van Biscara, onder de bevelen des hertogs *van Aumale*, te Bethona; aldaar was een kamp opgeslagen, van waar de kolonne in de eerste dagen van Februarij den marsch zou voortzetten. — De gouverneur-generaal van Algerie, maarschalk *Bugeaud*, had den arbeid aan den begonnen weg van Algiers naar Constantine bezocht, aan welken weg troepen arbeiden, en had zijne tevredenheid betuigd over den voortgang van het werk. — In het westen maakte de generaal *Lamoricière* zich gereed om aan het hoofd der troepen van Oran en Mascara in het beylickschap van Tlemecen te trekken, van waar nieuwe militaire operatiën moesten begonnen worden.

— De generaal *Bertrand*, de medgezel van *Napoleon* op St. Helena, heeft op zijn sterfbed aan zijn broeder, den heer *C. Bertrand*, opgedragen, om aan de stad Lyon aan te bieden een tweede exemplaar der gedenkschriften door den gewezen Keizer op St. Helena geschreven. (*Napoleon* deed namelijk twee copijen dier gedenkschriften maken, waarvan dit er één is). Voorts eene kaart van Italie van *Bacler d'Albe*, die den Keizer gediend had om de oorlogen van Italie te beschrijven; een kruis der ijzeren kroon door den Keizer gedragen en een' zilveren arend door *Napoleon* aan *Bertrand* gegeven.

— Het gouvernement heeft door den telegraaf het berigt ontvangen van de komst van koningin *Christina* te Valencia.

Nadat bij de vermelding van de overgave van Alicante aan de koninklijke troepen, eerst gezegd was, dat de chef van den opstand aan boord van een engelsch vaartuig ontvlugt was, heeft men daarop berigt dat hij gevangen genomen en gefusilleerd was; nu blijkt het nader, dat noch het een noch het ander waar is, maar dat het gezegden chef gelukt is te ontkomen. Uit de nadere bijzonderheden blijkt, dat de overgave van Alicante niet direct moet toegeschreven worden aan de blokkade, maar aan verdeeldheid onder de bezetting der stad. De bevelhebber van het fort moet in onderhandeling met den generaal *Roncali*, den bevelhebber der blokkadetroepen zijn getreden, en geweigerd hebben de bevelen van *Bonet* te gehoorzamen, waarop deze, ziende dat hij zich niet meer op de zijnen kon verlaten, met eenige vertrouwden de vlugt heeft genomen en de blokkadelijn ongemerkt is doorgeloopen; daarop is de overgave van de stad en het fort gevolgd. Den 7den heeft de generaal *Roncali* zijn' intogt in de stad gedaan ... militie ontbonden en een nieuwe ... Soten moesten de troepen naar Carthagena ... zich nog niet onderworpen heeft.

Berigten uit ... zienlijk ...

aan de koningin-moeder te brengen; ook de fransche en engelsche zaakgelastigden hadden zich daarheen begeven.

De onderwerping van Alicante had te Madrid veel tevredenheid verwekt.

— Ter beurze van heden (15 Maart) waren genoteerd: 5 pCt. 121,55; 3 pCt. 83; Nap. r. 102,40; Spanje 34; Passive 6¼; Rom. L. 106.

ENGELAND.

LONDEN, den 15den Maart.

In het lagerhuis heeft de heer *Cochrane* gisteren mededeeling gevraagd van de diplomatieke stukken die gewisseld zijn of betrekking hebben op de jongste gebeurtenissen in Griekenland; deze motie is doorgegaan.

Het hoogerhuis heeft geene zitting gehouden.

— In de groote zaal van den schouwburg van Coventgarden is eene tweede bijeenkomst gehouden ter eere van *O'Connell* of de [illegible] van Ierland, [illegible] gastmaal van aanzienlijken [illegible] de laagste klassen der maatschappij. Bij zijne komst in de zaal is *O'Connell* met een oorverdoovend gejuich of eigenlijk geschreeuw begroet geworden; een aantal redenaars heeft in vrij onbeschaafde taal het woord gevoerd, en zijn ten slotte een tweetal besluiten der vergadering bij declamatie aangenomen, houdende dat men zich vereenigde met de deelneming op zoo vele andere plaatsen in Engeland voor het lijdende Ierland betuigd, en ten anderen, dat men aan *O'Connell* den dank der vergadering betuigde voor al zijne pogingen in 't belang van Ierland, en dat hij te hooger in de schatting der vergadering stond aangerekend, naar mate hij daarvoor geleden had. *O'Connell* zelf heeft eene lange rede gehouden, om voor een en ander dank te zeggen.

— De stoomboot *Hibernia*, den 29sten Februarij van New-York afgevaren, heeft de tijding aangebragt van een vreesselijk ongeluk, dat den vorigen dag aan boord van het stoomfregat *Princeton* was voorgevallen. Aan boord van dezen bodem zou de proef genomen worden van een stuk geschut van eene nieuwe uitvinding, waarvan men zich wonderen beloofde en waartegen niets bestand zoude zijn. Behalve de equipagie van ongeveer 300 man bevonden zich vele aanzienlijken aan boord: de president *Tyler*, de staatssecretaris *Upshur*, de minister van marine en andere hoofdofficieren benevens vele dames. Bij het derde schot met scherp geladen, springt het stuk, en vernielt alles wat zich in den omtrek bevindt. Onder de slagtoffers noemde men den staatssecretaris *Upshur*, de gouverneur *Gilmer*, de kolonel *Gardiner*, een diplomatiek agent *Maxy*, de kommodore *Kennon*, de kommandant van het vaartuig *Stockton* en anderen. Welk een schrik dit noodlottig ongeluk onder de overige aanwezenden veroorzaakte, kan men zich naauwelijks voorstellen.

De [illegible] 3 pCt. gecons. 98½, ¾; Ned. 2½ pCt. 57¼; 5 pCt. 101⅞; Portug. 46¾; Spanje 25⅝.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 18den Maart.

Uit Amsterdam schrijft men van ll. Zaturdag:

»Gisteren avond is Z. M. de Koning, met eenen buitengewonen spoortrein, na den laatsten gewonen trein, van 's Gravenhage vertrokken en omstreeks elf ure bij deze stad aangekomen. Aan het station buiten de Willemspoort, hetwelk met al de [illegible] verlicht was, werd Z. M. door de heeren *Serrurier* en *Gerken*, president en secretaris van het bestuur der maatschappij, ontvangen, binnen de poort door eene vrij talrijke volksmenigte met hartelijk gejuich begroet en aan het paleis door Z. Ed. Achtb. den heer Burgemeester opgewacht. Ook op den Dam was eene juichende menigte verzameld.

»Z. M. is vergezeld door de heeren baron *Sirtema van Grovestein*, graaf *van Bylandt*, baron *van der Cappellen*, baron *van Goltstein* en den kapitein ter Zee en adjudant *van Karnebeek*.

»In den loop van den ochtend heeft heden Z. M. gehoor verleend aan eenige militaire en burgerlijke beambten, als ook particulieren, die verzocht hadden tot hetzelve toegelaten te worden.

»Ten een ure heeft zich de staf-muzijk der schutterij op den Dam verzameld, en aldaar eenen tijd lang onderscheidene muzijkstukken uitgevoerd.

»Dezen middag zal er op het paleis een diner van 30 à 35 couverts gehouden worden.

»Des avonds zal Z. M. den schouwburg met Hoogstdeszelfs tegenwoordigheid vereeren.

»Men verneemt, dat Z. Exc. de heer minister van financiën *van Hall*, in den loop van gisteren, binnen deze stad is aangekomen.

»Naar men verneemt is Z. M. voornemens morgen ochtend de godsdienstoefening bij te wonen in de Nieuwe Kerk, onder het gehoor van D^{s}. *Wolterbeek*."

— De *Staats-Courant* bevat heden de wet van den 10den Februarij 1844, houdende regeling van uitgaven ten laste van op te heffen bijzondere fondsen.

— Bij Koninklijk besluit van den 12den Maart 1844, n°. 77, is aan den 2den luitenant *A. D. Mugge*, dienende bij de infanterie in Oost-Indië, thans met verlof hier te lande, verleend het eervol ontslag uit de dienst, onder toekenning van pensioen, met verdere vergunning om de activiteits-uniform van zijn vroeger wapen te mogen blijven dragen.

— De Minister van Justitie, *ad interim*, mede belast met de functien van Minister van Financien, heeft bij Resolutie van den 14 Februarij 1844, n°. 64, aan Heeren Arrondissements-Directeurs der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnzen aangeschreven, om, zoo wel in het algemeen bij invoer van goederen, als speciaal bij onderzoek der bagaadje en reis-effecten van uit Belgie binnenkomende personen, en zoo op de grenzen als ter losplaats een streng en naauwkeurig toezigt uit te oefenen, of zich daaronder ook *Nederduitsche* (geene Vlaamsche) letterwerken bevinden, *van welke niet blijkt, dat zij binnen het Koningrijk gedrukt zijn*, en om almede de ambtenaren, belast met het toezigt op het regt van patent, aan te bevelen, bij gelegenheid van dat toezigt, zich door alle geoorloofde middelen te verzekeren, of ook door reizende commissionnairs, agenten of andere rondloopende personen [illegible] of verkocht worden; zullende bij ontdekking daarvan en in zoo verre er geene rede is van bekeuring, wegens overtreding der wetten op den in-, uit- en doorvoer, of van het regt van patent, de ambtenaren verpligt zijn, van hunne bevinding onmiddellijk kennis te geven aan den naastbijzijnden ambtenaar van regterlijke policie, en denzelven in staat stellen, daarvan proces-verbaal op te maken, en de boekwerken, op grond van art. 4 der wet van den 25 Januarij 1817, (*Staatsblad* n° 5), voorloopig aan te houden, ten einde vervolgens *ingeval het buiten het Koningrijk nagedrukte oorspronkelijke letterwerken zijn, waarvan men hier te lande het kopij-regt bezit*, tegen hen, die daarbij als invoerders, verspreiders of verkoopers voorkomen, om het even of zij in, dan wel buiten het Rijk woonachtig zijn, de actie tot boete en [illegible] te kunnen instellen: terwijl ook voor het geval, dat de ontdekking gepaard gaat met overtreding der wetten op den in-, uit- en doorvoer, of van het regt van patent, de naastbijzijnde ambtenaar van regterlijke policie, dien onverminderd, van de bevinding zal worden in kennis gesteld; wordende welgemelde Heeren Arrondissements-Directeurs voorloopig geïnformeerd, dat van de volgende Nederduitsche boekwerken, van welke hier te lande het kopijregt bezeten wordt, Belgische nadrukken bestaan, waarbij de Nederduitsche spelling geheel gevolgd is, te weten: *de Gedichten van Tollens* en het *Nederduitsch letterk. woordenb. van Weiland*, welk laatste in afleveringen wordt uitgegeven.

— De heer *Varuly van Vuren en Dalem*, welke vroeger een adres tegen de belastingswet bij de Eerste Kamer had ingeleverd, kondigt nu in het *Handelsblad* aan, dat hij [illegible] aan de leening deel zal nemen [illegible].

— In het dagblad van 's Hage leest men het volgende:

»Woensdag jl. heeft, in de Zaal *Diligentia*, het vroeger aangekondigde groot vocaal en instrumentaal afscheids-Concert van den heer *J. van Gelder*, eersten oboïst aan het groote théâtre te Toulouse, plaats gehad. Zoowel de concertgever en zijn broeder de heer *A. J. van Gelder*, als de violist *Mühlheim*, hebben onderscheidene stukken op de oboe, de piano en de [illegible] uitgevoerd, die veel genoegen gedaan en veel toejuiching ontvangen hebben. Door mejufvrouw *Bouman*, de heeren *Lorenzo* en *Leon Fleury* zijn eenige stukken gezongen, die bijzonder hebben voldaan. Eenige der uitgevoerde en gezongen stukken waren van de compositie van den concertgever en werden met veel bijval ontvangen. Het orchest werd gedirigeerd door den heer *Lubeck*, directeur der Koninklijke Muzijkschool. De piano, welke bespeeld werd, was afkomstig uit eene inlandsche fabrijk van den heer *de Ruiter*, te Breda. Over het algemeen heeft het concert de tevredenheid der toehoorders in ruime mate mogen wegdragen.

— In de *Provinciale Groninger Courant* leest men onder dagteekening van den 14den dezer:

»De laatst ingekomen berigten aangaande den waterstaat in het Westerwoldsche, zijn, over het geheel, meer geruststellend. Men is er in geslaagd, om eenige doorbraken weder te digten, en, niettegenstaande den storm van den 11den dezer en het toenemen der innundatie in het dorp Vriescheloo, waar het water nog 14 duimen gewassen is, heeft men, met inspanning van alle krachten, den dijk tusschen dat dorp en Bellingwolde mogen behouden. Voor de dijken op het beneden-gedeelte van de rivier de Aa verkeerde men, bij het aanhoudend ongunstige weder, in de grootste bezorgdheid. Door de steeds hooge vloeden en de weinig wegvallende ebbe heeft het water niet kunnen afstroomen en blijft het dan ook op de rivier nog steeds een buitengewoon hoogen stand behouden. Bij het verlaat aan de Buls teekende het, bij de laatste waarneming, 1,36 boven peil. Met de thans plaats hebbende windstilte, mag men echter met eenigen grond vertrouwen, dat, bijaldien de noordwesterstormen zich niet herhalen, het gevaar van verdere doorbraken geweken is."

Onder de dezer dagen uitkomende geschriften, waarin onze landgenooten worden opgewekt, om in het tegenwoordig gewigtig oogen-

blik het [illegible] te leenen aan partijdige, mit haat of drift of verkeerde beginselen aangeblazen ingevingen, maar in ieders en in het algemeen belang, vrijwillig een offer te brengen aan het vaderland, verdient in de eerste plaats genoemd te worden een te Leiden uitgekomen stuk van den heer Mr. *Isaac da Costa*, ten titel voerende: *Een woord bij gelegenheid der Leening en Heffing*. De schrijver rigt het aan zijne Landgenooten, welke hij beweegt, met het oog op God, Nederlanders en, als Nederlanders, vereenigd te blijven. Gelijk het van den godvruchtigen schrijver te verwachten was, put hij zijne eerste drangredenen, om tot gehoorzaamheid aan de wet te nopen, uit de Heilige Schrift, waaruit hij de volgende geboden aanhaalt:

»*Alle ziele zij den machten over haar gesteld onderworpen. Want daar is geen macht dan van God, en de machten, welke daar zijn, die zijn van God verordineerd. Alzoo dat die zich tegen de Macht stelt, de ordinantie Gods wederstaat, en die haar wederstaan, zullen over zich zelve een oordeel halen. — Daarom is het noodig onderworpen te zijn, niet alleen om de straf, maar ook om der conscientie wil. — Zoo geeft dan een iegelijk wat gij schuldig zijt; schatting, dien gij de schatting, tol, dien gij de tol, vreeze, dien gij de vreeze, eere dien gij de eere schuldig zijt* (Rom. XIII). *En al wat gij doet, doet dat van harte, als den Heere en niet den menschen. — Maar die onregt doet, die zal het onregt dragen dat hij gedaan heeft, en daar is geen aanneming des persoons* (2 Coloss. III).»

Vervolgens toont hij, hoe deze gehoorzaamheid aan het Goddelijk bevel overeenstemt met onze menschelijke eer, met ons tijdelijk belang, met ons maatschappelijk behoud. Zie hier wat hij over deze drie punten zegt:

»*Met uwe eer*. Zullen die Nederlanders, op wie in 1830 en 1831 een revolutionnair Europa staarde, in 1844 het sein geven tot opstand en omkeering, het voorbeeld van murmurering, onwil, verzet? Zullen de natiën der wereld van u zeggen: het volk, dat in 1830 en 1831 goed en bloed voor geschonden recht en bedreigde onafhankelijkheid over had, deinst in 1844 voor eene buitengewone belasting, door de wettige staatsmacht gestemd en uitgeschreven, onrustig terug? — Zal eene natie, bij welke herziening van de Grondwet gewenscht wordt, uit het beginsel dat in eene grondwet aanwezig zijn de waarborgen voor politieke vrijheid, voor nationale welvaart voor de instandhouding der Machten? enz. — zal zulk eene natie aan dat beginsel een openbaar *démenti* geven, door de *bestaande* Grondwet weg te redeneeren, wanneer overeenkomstig hare vormen en bepalingen eene wet is doorgegaan en afgekondigd, die geldelijke opofferingen eischt? Men zal toch *in ernst* uit het artikel der Grondwet, dat ons het bezit en genot onzer eigendommen waarborgt, niet afleiden de onwettigheid van eene algemeene belasting op de bezittingen en vermogen?

»*Met uw belang*. Of kan er voor eene natie, zoowel als voor eene Regering, [illegible] der wetten! [illegible] wezenlijk voordeel van voor te stellen, wanneer een maatregel, welks aanneming tijdige en wettige tegenspraak niet kon beletten, nu tegengegaan zou worden door onwettigen tegenstand of bedekte tegenwerking? — Zouden zich door zulke tegenwerking, zullen zich door gebrek aan medewerking, betere uitzichten voor ons openen? mildere bronnen van welvaart gaan vloeijen? Zal de betrekking tusschen den Koning en het Volk, de Regering en de Vertegenwoordiging, er geläkkiger door gaan worden? — Zullen voorstanders van herziening der Grondwet er een stap nader, althans eenige meerdere aanbeveling bij winnen voor hunne geuite wenschen? — Jaj men stelt zich door zulken onberaden wrevel, als waarvan door sommigen de toon werd aangeslagen, veeleer schoon op den weg om geene herziening hoegenaamd, geene grondwet in het geheel voor Nederland noodig te hebben. Een Staat, die ontbonden wordt, behoeft geene staatsregeling meer.

»*Voor uw maatschappelijk behoud* zorgt het Godsgebod van gehoorzaamheid aan de Macht, van gewilligheid in het dragen der lasten. De Staat alleen geeft menschen dit vermogen, moet behouden worden. Kan hij dat, in de dagen van in deze wellicht dreigende *crisis* door onwil of onrust? Kan hij het anders dan door oprechten goeden wil, door ongeveinsde hartelijkheid, door zelfverloochening? — De Staat moet behouden worden. En *wie is de Staat?* vrage hier die wil! Wie anders, dan wij zelve? Wij hebben geenen Koning, als eenmaal *Lodewijk XIV*, die zeggen kan of wil: *De Staat, ben ik!* Neen, de Staat, waarover Hij gesteld is, die zijn wij en de onzen. — *Wie is de Staat?* Wij allen, die met het ontbinden van dien Staat geen Vaderland meer zouden hebben, ten zij er ons uit dwang of genade een nieuw wierde opgeleg door inlijving of indeeling onder onze naburen! — Wie is de Staat? alle onze provinciën te zamen vereenigd (onder het albestuur en, eenmaal, in de gunst van God!) door gemeenschappelijke herinneringen van lief en leed, van worsteling en redding, door geschiedenis en taal, door vereeniging onder eene staatsregeling, onder éénen Koning, en onder één Stamhuis van onze [illegible] en [illegible] Of willen wij uit elkander gaan, provinciën van het Nederlandsche Rijk? willen wij Hanoveranen worden, wij Friezen en Groningers? [illegible] van Kleef [illegible] Gelderschen? Wil gij aan België komen, Zeeland? of eens weer Fransch worden, Noord-Braband? of een wingewest worden van Engeland, Oud-Holland? — Of zullen wij elk op ons zelve staan, en weder Hertogdommen, Graafschappen, Bisdommen, Heerlijkheden worden, als in de midden-eeuwen? met onze *Hoekschen* en *Kabeljaauwschen*, met onze *Vetkoopers* en *Schieringers*, met onze *Heeckerens* en *Bronkhorsten?*

»Welke schrikbeelden! welke beleedigingen! wie denkt er in Nederland aan ontbinding, aan omwenteling?" — En ligt er dan bij verzet, bij onwil, bij driften, bij partijschappen ten gevolge eener door Regering en Vertegenwoordiging gegevene Wet, wel eene andere toekomst, ten minste geene veelsoortige kansen tot dergelijke toekomst, voor oogen? En wat zegt het, of op dit oogenblik (wij wenschen, wij onderstellen het!) niemand nog iets anders wil dan trouw aan Koning en Vaderland, vereeniging onder éénen scepter, en onder ééne (alleen niet de heffings-?) wet! Als of de gevolgen der dingen alleenlijk van der menschen meer of min stellige *bedoelingen*, en niet ook, en in eene eerste plaats, van hunne handelingen, woorden en gezindheden afhangen! Op zekere oorzaken volgen, onafhankelijk van onze zelfbewustheid, maar al te vaak zekere en bestemde uitwerksels. Men wordt, bij onzuivere of dubbelzinnige gronden, medegesleept waarheen men het ook *niet* bedoelde. De staatsomkeering van onds eerbiedigt in hare beginselen *alles*, volwassen geworden, *niets*. Men zie toe! elkander opzettende, elkander opwindende, elkander ontmoedigende, elkander belemmerende, elkander bedwelmende, — en de geest van onzen onrustigen tijd, en de driften, en de boosheden, die van alle tijden zijn, over de vonken blazende, — is licht en een iemand het vermoedt, ons staatsgebouw in de vlam, of Oud-Nederland, [illegible] open, eene prooi van den Oceaan der omwenteling of der dwingelandij.»

In den verderen loop van zijn opstel schildert de verdienstelijke schrijver de gevaren (om niet van dadelijken wederstand te spreken) van eene slechts *lijdelijke gehoorzaamheid*, met welke in sommige adressen gedreigd is. Een die, zegt de heer *da Costa*, beteekenen moet weigering van vrijwillige medewerking, dat is, in kracht en erkende bedoeling, *lijdelijk verzet*.

»Lijdelijk verzet! (vervolgt hij te dezer plaatse) Heeft men nagedacht wat er in zulk een denkbeeld op dit oogenblik en in deze omstandigheden ligt opgesloten? Zelfs onnadenkend uitgesproken, ware het een woord van groote verantwoordelijkheid. — Lijdelijk verzet, gedaan door Edelen en Rijken des lands! Zeker was tegen de Regering nauwelijks krenkender maatregel te bedenken, — maar ook geen meer verstrikkend, bedervend en verdervend voor het arme volk, dat in het voorbeeld van *lijdelijk*, het sein tot *werkdadig* verzet zoo ligtelijk zal zien, — maar dan ook geen doodelijker voor degenen zelve, van wie de dreiging en het voorbeeld zoude zijn uitgegaan! Denkt men er wel aan, dat het in elk geval, in de gevolgen, de *kasteelen* der Grooten dieper (zoo niet nog zelfs eerder) dan eenig ander gebouw op Nederlands grondgebied zoude ondermijnen? Of liever: denkt men er wel aan, dat men, dus sprekende en handelende, *zondigt* tegen God? En *daar is geen aanneming des persoons bij Hem.*»

Tegen het eind van zijn geschrift, spreekt de geachte en gemoedelijke schrijver zijnen landgenooten nog aldus aan:

»»Maar wanneer dan nu in den nood van het oogenblik zal voorzien zijn, wanneer door leening of heffing de benoodigde waarden zullen gevonden zijn, — wat waarborg dat de toekomst niet weder gelijke [illegible] de noodige verbeteringen [illegible] de Grondwet herzien zal worden? dat niet, in een woord, de goede uitvoering der noodwet een drank van vergetelheid, immers voor de Regering zal zijn?

»» Wie waarborgt ons de toekomst?" Mag ik allereerst herinneren, dat er van dergelijken waarborg geen sprake kan zijn, waar het de voldoening aan eenen eenvoudige plicht geldt: gehoorzaamheid aan eene landswet, over welker aanneming of afstemming geene vraag meer is, maar die, wettig gestemd en uitgevaardigd, het regt van geëerbiedigd te worden, met iedere andere deelt, en alzoo, als iedere andere, haren waarborg heeft in de veiligheid zelve van den Staat?

»Maar (het kan zijn, dat mijne staatkunde, mijne kennis vooral van menschen niet diep genoeg gaat!) mag men onderstellen, dat voor Regering en Vertegenwoordiging, voor den Koning en voor de natie (geene harer rigtingen, hoop ik, uitgezonderd!) zoo vele harde lessen, als deze laatste jaren opleverden, verloren zullen gaan?

»Misschien is het thans meer dan ooit, voor Regeringen de tijd en de gelegenheid om opregtheid, eenvoud en nauwgezette eerlijkheid, gelijk zij het waarlijk zijn, als de beste en zekerste Staatkunde te betrachten; maar ook te beseffen, dat zoo aan de magten gehoorzaamheid verschuldigd is, de hoogste magt zelve verantwoordelijk blijft voor God. *En daar is geen aanneming des persoons.* Maar dan ook voor ons volk meer dan ooit het oogenblik, om zijne staats- en burgerwijsheid niet te zoeken in enkel dagbladen, en boeken, maar ook in eigen conscientie, ervaring, gezond verstand, en — op de knieën voor God!

»» Herziening der Grondwet!" Onder veel dat bij onze natie, in het openbaar en in het verborgen herzien mag worden, behoort vooral na de gebrekkige poging van 1840, ook de Grondwet. In het belang van de koninklijke magt zelve, in het belang van billijkheid, misschien van vereenvoudiging en orde, schijnt [illegible] den van dezen gewigtigen arbeid, de beslissing van [illegible] onzekerheid daarover, pligt. Stelle toch [illegible] Regering zich aan de spits in dezen! [illegible] onbevoegd. — Maar [illegible] achten op hunne verantwoordelijk[illegible] neer bespiegelijk[illegible] gelijk zoo [illegible]

dreigt te vervangen van ernstig overleg, van onderzoek naar proefhoudende beginsels. Dat zij de waarschuwing, ook hier toepasselijk van den grooten Staats- en Historiekundige HEEREN in acht nemen: „*Alleen! gedenkt, dat de Staat geen machine is.*" Dat zij het beseffen en doen beseffen, dat ook het best ingerigte grondwettige werktuig door zich zelve niet vermag te verhinderen, dat de driften en belangen, tegen welke het zal moeten beveiligen, en Regering en Grondwet en de natie zelve onmogelijk maken! Dat zij het gevoelen en doen gevoelen, hoe weinig er in elk geval aan grondwettige waarborgen gewonnen wordt, wanneer geen hoogere waarborgen, dan van menschelijke overlegging, onze maatschappelijke inzettingen ten grond, of voor het minste ten steun strekken, — wanneer wij zouden daarlaten of bijkomstig achten hetgeen ons van hooger hand van ouds voor Nederlandsche nationaliteit gegeven werd: onze geschiedenis, onze taal, de behoeften van ons volk en van onze provinciën elk afzonderlijk, aan zelfstandigheid te gelijk en aansluiting rondom één bezielend middelpunt: de eenhoofdige regering en het Huis van Oranje en voorts tot dat alles en boven alles, de liefde, — de vreeze Gods, — het woord van God.

„Dat men dit beseffende, bij eene herziening der Grondwet, de nationale bedaardheid niet ter zijde legge, evenmin als tot nationale flaauwheid late ontaarden!

„En ondertusschen late men het Vaderland niet verloren gaan!"

Ter AMSTERDAMSCHE BEURS van ll. Zaturdag was de notering der fondsen: Ned. 2½ pCt. 57 15/16; 5 pCt. 100 drie zest.; Amort.-Syndic. 4½ pCt. 95¾; 3½ pCt. 82¼; Handelm. 4½ pCt. 147⅝; O. Indie 99 derl. zest.; Arnh. Spoorweg 97½; Holl. id. 97; Haarlemmermeer 104; Rusland 107¾; 4 pCt. 91¼; Inschr. in Assign. 6 pCt. 79½; Certif. van dito 75; Spanje 21 5/16; Coupons dito 30; Napels Lond. 5 pCt. 36¼; Portug. 2½ pCt. te L. 47 tegen zest.; Oostenr. Metall. 109¾; Polen f 176½; Braz. 82½; Louisiana 52½; Philadelphia 45 en 60; Bankact. f 7.

Heden overleed, na eene korte ongesteldheid en plotseling toenemend verval van krachten, in den gezegenden ouderdom van bijna 81 jaren, de Wel-Edel-Gestrenge Heer JOHANNES STEINBUCH, oud Directeur van het Postkantoor te *'s Hertogenbosch*, diep betreurd door zijne kinderen en kleinkinderen.

TERHEYDEN, den 15 Maart 1844.

Eenige en algemeene Kennisgeving.

Binnen *Gend*, in *België*, verlangt een Heer, Weduwenaar van middelbaren leeftijd, met één Kind, eene fatsoenlijke JUFVROUW als HUISHOUDSTER, de Protestantsche Godsdienst belijdende, tusschen 30 en 40 jaren oud, van onbesproken gedrag, en al die vereischten bezittende, welke in een goed huishoudelijk bestuur noodzakelijk zijn. Men kan zich van eene goede en fatsoenlijke behandeling verzekerd houden.

Nadere informatiën met *gefrankeerde* Brieven onder letter *W*, bij de Uitgevers deezer.

DOMEINGOEDEREN

VAN

Z. K. H. PRINS FREDERIK DER *NEDERLANDEN*.

RENTAMBT *NIERVAART*.

De RENTMEESTER der Domeingoederen van Z. K. H. Prins FREDERIK der *Nederlanden*, te *Klundert*, zal, als daartoe behoorlijk gemagtigd, in het openbaar, aan de meestbiedenden, VERPACHTEN, den 10. April 1844, des voormiddags ten negen ure, ten Gemeentehuize binnen de *Klundert*, ten overstaan van den Notaris C. W. MARIS:

De verdeelde 4e, 5e, 6e, 7e en 11e Perceelen BUITENGORZEN, liggende voor den Grooten Polder van de *Niervaart*, de KADE van den Polder *het Kwistgeld*, en het RIET staande Buitendijks en dat alles in 67 partijen; kunnende de GORZEN naar welgevallen worden Gehooid of Geweid.

De Conditiën van Verpachting zijn ten Kantore van den Rentmeester en den hierboven genoemden Notaris te lezen, dagelijks, des voormiddags, uitgezonderd des Zondags, terwijl ten Kantore van den Rentmeester verdere inlichtingen bekomen kunnen worden.

KLUNDERT, den 15. Maart 1844.

L. H. RIJSTERBORGH.

Door den Boekhandelaar F. P. STERK, te *Breda*, is gedrukt en zal alom verkrijgbaar gesteld worden:

HET ONTWERP VAN WET DER BUITENGEWONE BELASTING OP DE BEZITTINGEN, met de daarmede gepaard gaande VRIJWILLIGE LEENING. Prijs 25 Cents.

Van de volgende BLOEMKUNDIGE WERKJES, *allen bewerkt door den Heer* J. A. H. KUIPER VAN WASCHEMINNING, *zijn nog eenige Exemplaren verkrijgbaar, als:*

DE ROZENTEELT IN HAREN GEHEELEN OMVANG, 2de deel. f 1,—.
DE KWEEKING DER DAHLIA'S . . . 0,50.
GRONDIG ONDERWIJS IN HET KWEEKEN DER BOLGEWASSEN . . . 1,—.
BLOEMKUNDIGE BESCHRIJVING EN VERHANDELING OVER DEN TREKBAK . . . 1,80.
TWEE NAAMLIJSTEN VAN ZIGTBAAR BLOEIJENDE PLANTEN in de omstreken van *Breda* . . . 0,80.
GRONDBEGINSELEN DER NATUURKUNDIGE WETENSCHAPPEN, naar het Fransch van DUMERIL, met 33 platen. . . 12,—.

LIBRAIRIE DE BROESE & COMP., à *BREDA*.

HISTOIRE D'ANGLETERRE

DEPUIS LES TEMPS LES PLUS RECULÉS JUSQU'À NOS JOURS

PAR MM.

DE ROUJOUX ET ALFRED MAINGUET.

NOUVELLE ÉDITION,

ENTIÈREMENT REFONDUE, AUGMENTÉE DE PLUS D'UN TIERS,

ORNÉE DE 500 GRAVURES SUR BOIS

ET ACCOMPAGNÉE

de Tableaux synoptiques, Plans, Cartes géographiques, etc.

2 BEAUX VOLUMES GRAND IN-8°,

de chacun 800 pages.

Écrite par un Français et par conséquent d'un point de vue tout différent de celui sous lequel ont été composées les œuvres de Hume et de Lingard, l'HISTOIRE D'ANGLETERRE du baron de Roujoux devait par cela seul, et indépendamment des autres qualités qui la distinguent, obtenir un grand et rapide succès. Plusieurs éditions promptement épuisées ont en effet constaté la valeur de cet ouvrage, et nous dispensent de nous appesantir davantage sur le mérite d'un livre maintenant connu et apprécié. Nous nous bornerons donc à signaler les changements et améliorations apportés dans cette nouvelle édition.

A vrai dire, c'est plutôt un livre nouveau que nous publions aujourd'hui qu'une édition nouvelle; car l'ouvrage a été, sinon refait entièrement, au moins complètement refondu, et contient maintenant presque deux fois autant de matières qu'il en contenait d'abord. C'est ainsi que, dans les premières éditions, la révolution d'Angleterre, «le plus grand événement, dit M. Guizot, que l'Europe eût à raconter avant la révolution française»; les commencements de la puissance anglaise dans les Indes, les luttes que nous y avons soutenues contre elle, la ruine de nos établissements, le développement merveilleux et incessant de cet empire fondé par une pauvre compagnie de marchands, et qui s'étend aujourd'hui sur plus de cent millions d'hommes, les guerres de l'indépendance en Amérique, celles de la République et de l'Empire, et, de nos jours, l'émancipation des catholiques d'Irlande, l'adoption du bill de réforme, etc.; tous les grands événements, en un mot, qui, depuis deux cents ans, ont occupé, agité ou bouleversé le monde, avaient été, faute d'espace, présentés d'une manière abrégée et sommaire, et presque comme un simple résumé chronologique.

Dans la nouvelle édition, un volume entier de 800 pages est consacré au développement de ces grandes questions; l'histoire de l'empire britannique dans les Indes, cet important épisode de l'histoire d'Angleterre, y est traitée d'une manière complète. Ce second volume est entièrement nouveau; il est dû à M. Alfred Mainguet, qui, en revoyant la première partie de l'ouvrage, l'a enrichie d'additions nombreuses, dont les plus importantes sont: une introduction géographique, à laquelle est jointe le *Tableau statistique des établissements anglais dans toutes les parties du monde*, document du plus haut intérêt, puisé tout entier dans les *Blue Books* (livres bleus) du *Bureau des Colonies* de Londres, et qui permet d'embrasser d'un coup d'œil l'immensité de la puissance anglaise; la traduction de la grande Charte et des *Chartes de liberté* qui n'ont été jusqu'ici reproduites par aucun des historiens anglais; des tableaux généalogiques et synchroniques destinés, ainsi que de fréquentes annotations empruntées aux écrits de Turner, Hallam, Thierry, Guizot, etc., à éclaircir les points historiques les plus importants; et enfin, après chaque grande époque, un résumé rapide, mais complet, de toutes les modifications, de tous les progrès survenus dans la constitution, dans les lois, dans les mœurs, dans la littérature et dans les arts.

Cinq cents gravures, dont plus de deux cents entièrement nouvelles, accompagnent cette édition. Ce ne sont pas, ainsi que dans la plupart des livres illustrés, des œuvres de fantaisie, fruits de l'imagination de l'artiste; mais des reproductions exactes et authentiques des sceaux, des médailles, des armures, des tableaux, des portraits, des plus belles miniatures contenues dans les manuscrits, et des monuments les plus remarquables de l'architecture militaire, civile et religieuse de tous les siècles. Ces gravures ont pour but non-seulement d'ajouter à la beauté matérielle du livre, mais, en faisant revivre chaque époque avec sa physionomie véritable, de rendre ineffaçable le souvenir des événements, dont on voit, pour ainsi dire, les acteurs passer sous ses yeux.

Les cartes géographiques, au nombre de huit, ont été dressées par P. Tardieu; le lecteur peut y suivre la marche des événements à quelque époque et en quelque lieu qu'ils se passent, sous la domination romaine comme sous la domination saxonne, en Angleterre comme en France, en Amérique comme dans les Indes.

CONDITIONS DE LA SOUSCRIPTION.

Cette *Nouvelle édition* de l'HISTOIRE D'ANGLETERRE sera publiée en cent livraisons, comprenant chacune une feuille d'impression (16 pages), avec couverture imprimée; la plupart de ces livraisons contiendront en outre un grand sujet tiré à part. — Il paraît une ou deux livraisons par semaine. — L'ouvrage sera terminé au 1er Novembre 1844.

CHAQUE LIVRAISON, 20 CENTS. — L'OUVRAGE COMPLET, 20 FLORINS.

Te BREDA, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.